

Дзвінка Матіяш

День сніговика

«Це ти, донечко?»

«Так, мамо!», – відповіла Ірма, як їй здавалося, бадьоро і впевнено.

«Усе гаразд?» – у маминому голосі було чути занепокоєння. Ірма не могла зрозуміти: звідки мама все знає. Вона завжди знала, коли Ірма сумна, коли весела, коли в неї щось болить. Знала, коли дочка хоче похвалитися новим математичним досягненням. Знала, що іноді їй хочеться, щоб мама прийшла сказати їй «добраніч», підтикати ковдру – як тоді, коли Ірма була маленька.

Ірма вирішила промовчати, зрештою, зараз вона зайде на кухню, мама поставить перед нею миску з гарячим супом, близнюки будуть стягувати з неї шкарпетки і лоскотати їй п'яти. Дора завжди лоскоче ліву п'яту, а Даник – праву. Не інакше. Ірмі цікаво знати, чому. У цьому вона вбачає майже математичну закономірність, а такі закономірності мають, на її думку, глибокий сенс. Ірма в усьому шукає сенсу і дуже любить математику. А ще любить уявляти. Багато хто сказав би, що любов до математики і фантазії непеєднувані, але Ірма так не думає. І могла би довго ї пристрасно пояснювати, чому доброму математикові потрібна багата уява.

Ірма добре уявляє числа і тому може подумки підрахувати, скільки буде дванадцять в кубі, потім поділити результат на двадцять чотири, а те, що вийде, помножити на сім. Ірма блискавично справляється з цим завданням, дивуючи однокласників і вчителів. Вчителі через таке вміння ставляться до неї з неабияким пієтетом і покладають на Ірму чималі сподівання. Вчителька математики думає, що Ірма має неодмінно потрапити в Особливу математичну школу у Великому місті. Бо ж ті, хто відзначається надзвичайними математичними здібностями, а також здатністю швидко робити в думках складні обчислення у чотирнадцять років, мають шанс потрапити у цю школу і розвивати й поглиблювати там свої обдарування. Ірма також мріє про те, щоб потрапити у цю школу. Як же інакше. І тому дуже чекає свого чотирнадцятиліття. Правда, до цього ще далеко, ось невдовзі їй

сповниться дванадцять. «Тільки дванадцять, – зітхає Ірма, – іще чекати цілих два роки».

Мама не дуже схвалює Ірмине прагнення потрапити в Особливу математичну школу. Їй чомусь не подобається ця школа і Велике місто також. Хоча чим, вона Ірмі ніколи докладно не пояснює.

Зрештою, про Велике місто всі ще не дуже багато знають. Ніхто з маминих чи татових знайомих там ніколи не був. Ті, хто виїхав туди на навчання, наскільки зайняті, що не мають часу їздити додому. Але в Ірми час буде. Ірма завжди на все знаходить час. Хоча є деякі люди, що повернулися; точніше, їх прислали вдосконалювати життя в Ірминому рідному Медовому місті. Вони працюють директорами в школах, чиновниками в мерії та в поліції.

Отож мама не хоче, щоб Ірма їхала у Велике місто. І вважає, що доньці краще було б вибрати якесь інше заняття, наприклад, стати садівницею, тоді вони могли би працювати разом у маминому саду. Тобто той сад не мамин, це загальний міський сад, туди приходять усі мешканці міста. Та й працює в ньому не тільки мама, а ще багато інших людей, але Ірма називає його маминим. Ірма, може, й була би не проти працювати разом із мамою, але математика цікавить її набагато більше. Тому вона завжди каже, що просто закінчить Особливу математичну школу і не залишатиметься у Великому місті, а повернеться додому. І запишеться до мами на курси садівників і працюватиме з нею рік або два. А потім усе-таки повернеться до математики. Можливо, викладатиме математику в дитячому садку або в школі. У дитячому садку краще, бо Ірма любить маленьких дітей, особливо чотири-п'ятирічних. Вона вже не може дочекатися, коли ж близнюки доростуть до цього віку, щоб почати вчити їх математики.

Мама не раз казала Ірмі, що після Особливої математичної школи ще ніхто не повертався у Медове місто, принаймні вона таких не знає. «Добре, я буду винятком», – каже Ірма, бо їй подобаються винятки з правил, цілує маму, щоб та менше переймалася. І уявляє, що буде, коли їй врешті сповниться чотирнадцять. Мама не чекає Ірминого чотирнадцятиліття, вона його боїться. І сподівається, що щось зміниться. Адже ще є час. Цілих два роки.

Ірма ставить шкільний наплічник біля свого ліжка за ширмою. Велику кімнату розділено на дві частини: для неї і для її старшого брата Рона. Ірмина частина за ширмою під вікном, тому брат часто буває у неї в гостях. Вони разом дивляться на захід сонця і мріють. Щоправда, останнім часом брат приходиться мріяти дедалі рідше. Ірму це турбує. Невже, коли тобі шістнадцять, бажання мріяти, коли дивишся разом із сестрою на захід сонця, зникає?

Ірма заходить на кухню й захоплено вигукує: «О, невже у нас сьогодні гарбузовий суп?» Зрештою, цього й запитувати не треба, адже дивовижний запах гарбуза і прянощів ні з чим не сплутаєш, і тільки мама знає, що саме слід додати, щоб суп смакував так дивовижно, як він смакує. Ніхто із мам її однокласників гарбузового супу не готує і навіть не любить. Але в них удома гарбузовий суп – це свято.

«Хіба сьогодні якесь свято?» – здивовано запитує Ірма. «Ти ніколи не готувала гарбузового супу в суботу. І крім того...» – тут Ірма згадує, що сьогодні сталося в школі, їй знову хочеться плакати, вона хоче стриматися, щоб не засмучувати маму, яка приготувала її улюблений суп і явно щаслива, он як у неї блищать очі. Ірма міцно-міцно заплющує очі, але це не допомагає, сльози струмками біжать у неї по щоках, вона намагається не схлипувати, але саме через це схлипує. Намагається у думках поділити триста шістнадцять тисяч двісті сімдесят вісім на чотири, обчислення непогано відволікають від сліз, але зараз це не допомагає.

Мама підходить до Ірми, пригортає її до себе, нічого не запитує, тільки гладить по голівці медового кольору. І думає, що в Ірми дивовижно гарне волосся, таке як квітковий мед, в який додали крапельку гречаного. Взагалі-то в них у місті меду ніхто не їсть, відколи почали розходитись оті чутки, що він шкідливий. І навіть заговорили про те, щоб перейменувати Медове місто. Але нової назви поки що ніхто не може придумати. І до того ж тоді доведеться перейменувати і Медову ріку. Але Медова ріка – це Медова ріка, її не можна перейменувати, її не можна висушити, – бо були й такі думки. До неї не можна навіть підійти з лихими намірами. Тепер мешканцям Медового міста заборонили підходити до Медової ріки, бо її вода також начебто шкідлива. Але колись... Ірмина мама пам'ятає, як батьки носили її купати до Медової ріки, щоб личко було рум'яне і тіло здорове. Їй здається, що вона пам'ятає медовий запах тієї води. А смак... Мабуть, так смакує щастя. «Щастя

не може бути шкідливим», – думає Ірмина мама, але не їй сперечатися із суворими вченими, які все це вирішили. Багато змін у їхньому місті відбулося останнім часом, і вони Ірминій мамі не дуже подобаються.

Добре, що меду часом можна скуштувати. Бо в Ірминої мамі в саду є маленька експериментальна пасіка, яку створив директор саду, як він сам декілька разів сказав, «суто з науковою метою, тільки для досліджень». Мама зрідка приносить додому малесенький слоїчок меду, і кожен може ним поласувати – по чайній ложечці. Близнюки частенько отримують і мамину порцію, бо, вилизавши свої ложки, вони починають скиглити і вимагати ще.

Ірма називає такі дні медовими днями, їй здається, що навіть сни їй тоді сняться інші, у них більше кольорів. Щоправда, їй завжди сняться кольорові сни, але оці медові сни... Як жаль, що у шістнадцять років Ірмі, оскільки вона хоче займатися математикою, доведеться пофарбувати волосся у сірий колір, бо цей колір їхні медики визнали кольором, що найкраще діє на роботу мозку і психіки, людина стає сконцентрована і врівноважена, а якщо вона має математичні здібності, то вони розвиваються набагато краще. Це Ірму завжди трохи бентежило, їй здавалося, що кольори не мають нічого спільного зі здібностями. Тобто, може, й мають, але не колір волосся.

Мамина рука м'яка й тепла, це тепло заспокоює Ірму, вона перестає схлипувати, мама садить її за стіл, ставить перед нею зелену миску з помаранчевим гарбузовим супом. Посуд у них удома кольоровий, хоча багато хто каже, що якщо їсти із сірого посуду, їжа засвоюється набагато краще. Ірма наминає суп, а мама дивиться на неї. Просто дивиться. Але цей погляд підбадьорює Ірму, додає їй сил, і врешті вона навіть усміхається, бо те, що сталося в школі, вже здається їй абсурдним. Якби не одне «але».

«Розкажи, що сталося», – просить мама.

Ірма зітхає, бо від самих спогадів їй уже стає не по собі, й береться розповідати.

У суботу в них завжди був скорочений день – тільки чотири уроки. Дві математики і дві фізкультури. Перша фізкультура завжди тягнулась немилосердно довго, бо весь урок після недовгої розминки вони марширували, Ірмі набридало високо підіймати коліна, вона уявляла собі

весь свій клас рожевоногими фламінго, що високо підіймають худі ноги, і її розбирав сміх. А це дуже важко: марширувати, високо підіймаючи коліна, і стримувати сміх.

Але варто було витримати першу фізкультуру, щоб дочекатися другої. Бо на другому уроці можна було грати ігри: баскетбол, волейбол, футбол або хокей узимку, – залежно від того, який настрої був у їхнього вчителя, який особливо любив футбол, тому всі називали його Футболістом. Ірму влаштовували будь-які ігри, футболістка вона була доволі непогана, можливо, їй колись навіть дозволять стояти на воротах.

Однак сьогодні на другій фізкультурі не було ніяких ігор, Футболіст велів їм вишикуватися парами і повів у внутрішній дворик. Він був збентежений і ніби невдоволений. Надворі стояв мороз, у спортивних формах було холодно, це куди гірше, ніж грати ігри. І це відразу не сподобалось Ірмі. Вона подивилася на Футболіста з докором і вже зібралась було щось сказати, але принишкла. Бо надворі поруч із їхньою класною керівничкою стояла директорка Школи, Сталева Дама. Її сірий костюм був бездоганно відпрасований, кожна складочка. Сірий берет вона чомусь скинула і тримала в руках, і її бездоганна сіра стрижка сьогодні здавалась іще сірішою. У Сталевої Дами, вочевидь, було якесь ім'я, але ніхто його не знав, їй подобалося, щоб її називали Сталевою Дамою і щоб її боялися, бо це потрібно для дисципліни. Порушників дисципліни відводили у кабінет Сталевої Дами на виховну бесіду, і вони виходили звідти з посірілими обличчями, перелякані, казали, що в них болить живіт і надовго переставали порушувати дисципліну.

«Добрий день, учні!» – металевим голосом промовила Сталева Дама. Сталевою її назвали, вочевидь, саме за ці нотки сталі у голосі, від яких учні відчували, що по шкірі біжать мурашки. Ірма відчула зараз те саме й інстинктивно втягнула голову в плечі.

«Добрий день, шановна Директорко!» – прокричав її клас. Ірма не кричала, бо чомусь відчула клубок у горлі, тому тільки старанно відкривала рота. Як риба на березі – і тут же уявила себе рибою, великою, лускастою і мокрою.

«Учні, зараз ви пройдете перевірку снігом. Хтось знає, що таке перевірка снігом?» – запитала Сталева Дама.

Не знав ніхто. Навіть відмінниця Лана, яка завжди все знала.

«Зрозуміло. Ваш класний керівник зараз вам усе пояснить».

Класна керівничка, здається, очікувала, що все пояснить Сталева Дама, тому почала трохи розгублено: «Діти, еее, учні, зараз ви пройдете маленьку перевірку... це... еее... психологічний тест... зовсім маленький. Треба просто стати босоніж на сніг... – і постояти, хто скільки зможе... витримати... еее... простояти. Це зовсім не страшно, може бути трохи... еее... неприємно... Це такий... еее... важливий...тест».

Класній керівничці забракло дихання, тож вона замовкла, але Сталева Дама, здається, вважала, що такого пояснення цілком достатньо.

Ірму чомусь усе це розсмішило – перевірка снігом і стурбоване обличчя класної керівнички. Та вона сотні разів бігала боса по снігу. Що тут перевіряти. Ну, звісно, зараз мінус десять, але одну хвилину на снігу витримати можна. Ірма і в мінус двадцять виходила боса на сніг. Холодно, сніг обпікає ноги, і водночас радісно.

«Хто хоче бути перший?» – спитала Сталева Дама. Відмінниця Лана підняла руку – вона завжди підіймала її перша, тож ніхто нічого іншого й не чекав.

«Дуже добре, Лано. Підійди до мене, роззуйся, скинь шкарпетки. І стань от сюди».

Тільки тепер Ірма помітила, що перед директоркою стоїть якийсь ящик, а в ньому гірка снігу – цікаво, чим не годиться для перевірки цей сніг, що на землі. Лізти в ящик – це доволі безглузда ідея. Вся ця процедура вже починала дратувати Ірму, і хотілося, щоб усе швидше скінчилося і можна було піти додому. Бо ж вони явно не пограють сьогодні ніяких ігор, а могли пограти в хокей на ковзанці на стадіоні. Ну, й нехай. Може, після уроку підуть удвох із Ліною. Хоча б на півгодини.

Тим часом Лана роззулася, скинула шкарпетки і ступила в снігову гірку в ящику. Від несамовитого вереску Ірма аж підскочила й зацікавлено витягнула голову вперед, щоб краще роздивитися Лану. Невже це вона так репетує? Адже ніхто ніколи від неї не чув ніякого крику. Лана завжди була дисциплінованою спокійною ученицею і знала, що голосні крики порушують шкільну дисципліну.

«Все, все, Лано, взувайся», – швидко скомандувала Сталева Дама, бо навіть у неї від цього крику заклало вуха, а Лана репетувала так, наче з неї здирають шкіру.

Класна керівничка зробила якусь позначку на аркуші паперу, який тримала в руках.

Наступною вирішила бути Ліна, найкраща подруга Ірми, найвідважніша дівчинка у їхньому класі й найкраща спортсменка. Вона насмішувато подивилась на Лану, яку недолюблювала за надмірну дисциплінованість, відразу до ковзанів і чванькуватість. А Ліна була фанаткою хокею, ковзанів і всього, що можна робити на льоду. «Ліна напевно не буде кричати, вона так любить зиму і лід», – подумала Ірма і послала Ліні, щоб її підтримати, палкий уявний поцілунок, адже коли треба, і уявний поцілунок може допомогти. Бо чомусь їй не хотілося, щоб улюблена Ліна верещала, а потім розмазувала сльози по лицю і голосно шморгала й гикала, як оце зараз Лана.

Ліна роззулася, охайно склала шкарпетки на кедах і стала на снігову гірку. Мабуть, минуло кілька секунд суцільної тиші, а потім Ліна застогнала – голосно й розпачливо. І навіть затулила рота руками, щоб цей стогін не перейшов у крик.

«Взувайся», – махнула рукою Сталева Дама, а класна керівничка зробила якусь позначку на своєму аркуші.

«Це було дуже боляче, – відразу пожалілась Ліна Ірмі. – Але я не хотіла верещати так, як Лана, наче мене ріжуть. Це соромно й боягузливо. Мабуть, це несправжній сніг, а хімічний, і ця речовина так діє на шкіру, дуже пече. Цікаво, який сенс цієї перевірки. Це тест на витривалість? Але тести на витривалість проходять тільки у чотирнадцять років. І то тільки ті, хто збирається продовжувати навчання у Великому місті. Запитаю сьогодні в тата, дивно, що він мені раніше нічого не розповідав про перевірку снігом, бо він мені розповідає про всі нові тести».

Ірма нічого не казала, просто взяла Ліну за руку й міцно стиснула. Було неприємно і навіть трохи гидко чути крики однокласників, які один за одним роззувалися, ставали босоніж на сніг і верещали. Крики білявого красеня Алекса нагадували гарчання собаки, що викликало на губах Ліни презирливу усмішку. Вона хоча б намагалась перебороти себе й затамувати крик. А тут...

Від цієї хвилини Алекс став їй байдужий, раз і назавжди. Їй подобаються відважні хлопці. А не нюні, навіть якщо вони такі вродливі, як Алекс.

А Ірму Алексів крик налякав, вона раптом відчула, що це не Алекс кричить, а хтось інший у ньому, і що цей хтось може зробити щось жахливе, якщо дати йому волю, якщо його не стримати, щось зовсім негідне, ганебне, і що дуже недобре з боку Сталевої Дами й класної керівнички проводити такий тест, змушувати їх слухати дикі несамовиті крики одні одних. Ірма хотіла затулити вуха, але не могла, бо ж однією рукою тримала Ліну за руку. Вона намагалася уявити щось гарне, бо часто могла перенестися уявою куди завгодно, навіть на Місяць, і те, що відбувалося поруч, ставало неважливим. Але зараз нічого не виходило. У думках крутилося слово «сніг», Ірма відчувала особливий смак цього слова і водночас – якийсь щемкий біль, із ним пов'язаний. Точніше, не зі снігом узагалі, а зі снігом в оцьому сірому ящику перед директоркою.

«Ірмо, чому ж ти не підходиш? Не бійся», – класна керівничка говорила майже ніжно, бо ж Ірма була її улюбленою ученицею. Виявляється, що всі вже пройшли тест і залишилася тільки Ірма. Дівчата й хлопці шморгали носами, схлипували, цокотіли зубами від холоду і виглядали доволі нещасно. Всі, окрім мужньої Ліни, яка відчувала гордість за те, що вона не закричала. «Головне, зціп зуби, щоб не кричати. Зрештою, боляче не відразу, просто зціп зуби і затули руками рот. І одразу назад, бо я вже закоцюбла. Хокею вже не буде ніякого, от же – зіпсували день», – прошепотіла Ліна їй у спину.

Ірма підійшла до снігового ящика, як вона назвала для себе цей предмет. Класна керівничка підбадьорливо їй кивнула. Навіть в очах Сталевої Дами з'явилося щось схоже на підбадьорення. Вона також поклала великі надії на Ірмінін математичні здібності й сподівалася, що через два роки зможе відправити Ірму в Особливу математичну школу, куди з їхньої школи вже кілька років ніхто не вступав. Он у тій школі, де директором працює її однокласник, щороку по двоє-троє учнів. Її школа дуже відстає, отож усі надії Сталева Дама поклала на Ірму, бо ні цього року, ні наступного знову нікого не буде. Але Ірма... Таких обдарованих учениць іще треба пошукати.

Ірма роззулася і обережно ступила на сніг, який здався їй у цю мить рожевим, навіть червонуватим. Вона заздалегідь зціпила зуби і уявляла, що сміється – щоб не заверещати. Але ніякого болю не відчула. Ніякісінького. Нічого, схожого на біль. Сніг був не холодніший за той січневий чи лютневий

сніг, по якому Ірма бігала босоніж разом із татом. Сніг був м'який. Сніг нагадував їй щось важливе, тільки вона не знала, як це назвати. Їй було легко й спокійно, затишно, майже так, як тоді, коли вони з братом дивилися, обійнявшись, на захід сонця. Або тоді, коли мама гладить її по голові м'якою лагідною рукою. Або коли тато носить її на руках по кімнаті.

«Ти вже стоїш майже хвилину, Ірмо. Ти ще довго можеш так стояти?» – голос Сталевої Дама був іще сталевіший, ніж завжди.

«Так, я думаю, що я могла би стояти так іще дуже довго, тому що, знаєте... цей сніг...» – Ірма подивилася в очі Сталевій Дамі й затнулася. Бо в цих очах було щось дуже схоже на ненависть – до неї, до Ірми. А Ірма не могла зрозуміти, що могло викликати цю ненависть, тим більше, що, здається, вона пройшла тест дуже добре. Найкраще з усіх, бо ж не кричала і навіть не стогнала. У неї з витривалістю все чудово.

«Взувайся!» – рявкнула директорка. Ірма не могла зрозуміти, чому Сталева Дама так лютує, вона подивилася на класну керівничку, та уникала її погляду, але в очах у неї було щось схоже на співчуття.

Ірма взулася і підійшла до Ліни. Всі її однокласники вже вишикувалися перед Сталевою Дамою.

«Учні, перевірку снігом завершено. Можете повертатися у спортивний зал».

«А які результати тесту? Коли ми зможемо їх дізнатися?» – запитала, шморгаючи Лана.

«У всіх добрі, крім... однієї учениці. Ірмо, зайдеш до мене в кабінет після уроків у понеділок», – Сталева Дама закрила ящик і взяла його в руки, наче це була пушинка. Сталева Дама була не тільки сталева, вона була ще й сильна.

«То це я не пройшла тест? Я ж єдина не кричала...» – Ірма хотіла щось запитати, але Сталева Дама вже повернулася до дітей спиною – абсолютно байдужою і непробивною спиною, класна керівничка зробила те саме, й Ірма відчула, що сльози підступають у неї до очей. Футболіст звелів усім повертатися в роздягальню, переодягатися і йти додому. І він явно уникав Ірминого погляду.

Ліна взяла подругу за руку й зашепотіла: «Це якась безглуздя. Адже тільки ти не кричала. І я думала, що тільки ти цей тест і пройшла. Тим більше, до цього снігу явно домішано якісь хімікати. Це не звичайний сніг. Я ж теж ходила босоніж по снігу. Тут щось не те. Але ти... Може, у тебе якась особлива шкіра. Тому це унікальне явище. Не знаю, чого Дама так лютувала через якийсь дурний, нікому не потрібний тест. Зараз психологи постійно вигадують якісь тести. Тим паче у тебе такі здібності до математики, що цей тест не має ніякого значення. Вона має тебе цінувати й пишатися, і відправити в Особливу математичну школу». Дівчата відстали від решти, але Футболіст цього не помітив, мабуть, йому хотілось пошвидше перевдягнутися самому і чкурнути додому.

«А тобі справді було боляче?» – спитала Ірма Ліну.

Ліна замислилась, а потім, повільно добираючи слова, сказала: «Ти знаєш, це був не біль, це було щось інше. Навіть не знаю, як це назвати. Але я знала, що коли почну кричати чи стогнати, то мені стане легше, і це щось відступить. Це зовсім не так, як болить, коли розіб'єш коліно або коли болить зуб. Це... інакше. Хоча коли хочеш це якось назвати, то не знаєш, як, і кажеш, що боляче. Але це не боляче. Тобто це боляче, тільки не таким звичайним болем. Хух, я заплуталась. Не люблю так довго говорити. Ох, як жаль, що сьогодні був цей дурнувятий тест. Як би я хотіла пробігтися на ковзанах. Думала, хокей сьогодні пограємо. А зараз не хочеться. Зовсім настроїй цим тупим тестом зіпсували».

Ліна й справді не любила й не вміла довго говорити, і це був для неї довгий монолог. Та Ірмі вистачало того, що вона, Ірма, вміє говорити довго й гарно, їй вдається оживити словами те, що вона уявляє, і Ліна любить слухати її історії. А коли вони катаються на ковзанах, мовчать. Інакше бути не може. Бо катання на ковзанах – це найкраща історія. І вони вигадують її удвох. Хоча на ковзанах головна Ліна. Тільки так.

«А ти справді нічого такого не відчувала? – питає, своєю чергою, Ліна. – Отакого, як я? Що щось роздирає тебе зсередини і, коли закришиш, стане легше».

«Ні, – не замислюючись ні на мить, відповідає Ірма. – Нічого такого я не відчувала. Мені було легко й добре. Зрештою, я завжди любила бігати по

снігу босоніж, ще з дитинства, ти ж знаєш. Може, трошечки сумно... Чомусь... Так, як буває, коли прокидаєшся із гарного сну і знаєш, що він закінчився».

«Та все уже й так ясно, у тебе інша шкіра через це, не така чутлива, ти загартована, тобі треба сказати про це в понеділок Сталевій Дамі, і вона розслабиться», – Ліна полегшено зітхає, вона не любить, коли щось довго залишається незрозумілим чи нез'ясованим. Тим паче, коли це пов'язано з її найкращою подругою. Але тепер Ліні все ясно, і Сталева Дама в понеділок теж зрозуміє, в чому річ. Бо Ліна не могла би жити спокійно, якби знала, що в Ірми якась біда. Адже вони подруги. Назавжди. Це стало зрозуміло тоді, коли вони побачили одна одну. Вони навіть урочисто присягнулися бути вірними друзями і завжди допомагати одна одній в біді. А Ліна до присяг ставиться серйозно.

Ірма також згадала про присягу, вона подає Ліні руку, і вони ще раз тихенько повторюють: «Кожну мить, завжди і всюди, вірним другом тобі буду». Від цих слів Ірмі відлягає від серця, добре мати таку вірну подругу. Вона в неї тільки одна, але навіщо більше. Хоча з іншими дівчатами теж буває цікаво й весело, але жодній із них не зрівнятися з Ліною.

У дівчачій роздягальні галас, дівчата обговорюють з усіма подробицями свої відчуття під час тесту, хлопці уже давно розійшлися. Коли Ірма з Ліною заходять, Лана якраз розповідає про те, як їй «здалося, що в ноги впиваються сотні тисяч колючих шпичаків», і що вона зараз знепритомніє, і що коли вона заверещала, їй стало легше. А от Ірма зовсім не кричала, цікаво чому?

«Може, вона зараз нам сама пояснить?» – Лана дивиться на Ірму, і в її очах Ірма бачить незрозуміле ехидство, від якого неприємно щемить у грудях. І не хочеться нічого пояснювати.

Однак Ірма не встигає розкрити рота, як вірна Ліна приходить на допомогу:

«У неї був шок. Такий сильний шок, що вона втратила здатність будь-що відчувати. Такий сильний біль, що вона взагалі перестала відчувати біль. Зрозуміло? І зараз вона нічого не відчуває. Я от ущипнула її дуже сильно, а вона навіть не скривилась. Повний шок. І тому я зараз веду її додому. У понеділок вона все пояснить Сталевій Дамі, і їй зарахують тест. А взагалі цей тест, як на мене, тупий».

Лана дивиться на Ірму недовірливо, а потім переводить погляд на Ліну і киває головою:

«Зрозуміло. В Ірми больовий шок. Тоді питань немає».

Ірма раптом відчуває, що Лана боїться Ліни, може, просто тому, що Ліна сильна й відважна. І ніколи не боїться казати те, що думає. І може дати ляпаса. Навіть дівчині. А Ірму Лана ненавидить. Уже давно, просто раніше це не проявлялося, а ось зараз проявилось. І хоча Лана з Ірмою ніколи не товаришували і навіть особливо не спілкувалися, все одно Ірма відчуває зараз гострий біль. Виявляється, коли тебе ненавидять, чомусь стає боляче. Єдине, чого їй зараз хочеться, – це додому. Ні, не єдине, бо ще хочеться плакати. Але не тут. Лану це потішило б.

Ліна прощається з Ірмою на перехресті Дружби – так вони його охрестили і так досі називають. Тепер Ірмі ліворуч, а Ліні праворуч. «Я завтра зайду до тебе, покатаємося на ковзанах або поганяємо шайбу».

Неділя – це день, коли, здається, не зобов'язують ніякі правила й нудна шкільна дисципліна, отож Ірма з радістю пристає на Лінин план:

«Може, вранці підемо на ковзанку, а потім пообідаєш у нас. Завтра будуть рибні котлети, а ти знаєш, що моя мама смажить незрівнянні рибні котлети».

«О, так, – Ліна заковчує очі догори й плямкає. – Твоя мама смажить найкращі у світі котлети, і я не відмовлюся з'їсти одну або дві...»

«Або три... а то й чотири», – підхоплює Ірма.

«Спортивним дівчатам – таким, як я, ну, як ми з тобою, Ірмо, – треба їсти багато. Так що все гаразд. Крім того, моя мама нечасто годує мене котлетами...»

Це була правда. Лінина мама свято вірила у напівфабрикати, а ще краще – харчові концентрати, які намагалася роздобувати й годувати ними Ліну.

Ірма на прощання цілує Ліну в щічку: це теж одне з правил їхньої дружби – завершити зустріч поцілунком. Ніхто з їхніх однокласниць так не робить, бо це старомодно і смішно, однак Ліна з Ірмою так не думають, і дівчата розходяться: одна ліворуч, друга праворуч.

Тепер, коли Ірма розповіла все це мамі, їй стало набагато легше. І тепер можна навіть посміятися, бо ж вона вдома, гарбузового супу ще багато, мама сказала, що вистачить і на завтра. «Ой, тільки ж я пообіцяла Ліні рибні котлети. Не знаю, чи їй сподобається гарбузовий суп».

«Гарбузовий суп їй не сподобається, бо він подобається тільки нашій родині», – каже мама, – а рибний фарш я вже приготувала». А потім каже, що це якийсь дуже дивний тест, оця перевірка снігом, вона ніколи не чула про такі тести, є якісь тести для тих, хто збирається вчитись у Великому місті. Якщо Ірма таки надумає вчитися в Особливій математичній школі, їй спершу також доведеться пройти всілякі психологічні тести.

«Не знаю, навіщо зараз проводити якісь тести. Це дуже дивно. Я піду з тобою в понеділок до Сталевої Дами, розпитаю. Мені не дуже подобається, коли такі тести проводять на очах у всіх. У вразливої дитини може бути травма. Навіть я це знаю, хоч я і не психолог. Ну, але у Сталевої Дами дітей немає. То вона й погодилася на якийсь безглуздий експеримент. Нічого, я в понеділок скажу їй усе, що думаю».

Ірмина мама розгнівалася не на жарт, так що Ірмі навіть доводиться її заспокоювати.

«Ліна сказала, що у мене особлива шкіра, може таке бути, мамо?» – питає Ірма, коли мама вже заспокоїлася.

«Може, ти ж у снігу купана. І у тобі живе снігова квітка», – відповідає мама і тут же думає, що, може, цього не треба казати. Принаймні зараз.

«Я купана в снігу? Ти мене купала в снігу? Ох, як же це гарно! Тепер мені все ясно. Я обов'язково скажу про це Сталевій Дамі. А снігова квітка...» – вигукує Ірма, бо дуже чітко уявляє, як її купають у сніговому заметі. Снігова ванна – яка краса! У них удома немає ванни, є тільки маленька душова кабіна, Ірма часом мріє про ванну і уявляє, що було би добре полежати у ванні у білій пахучій піні. Тепер вона уявляє себе у ванні, наповненій снігом: білим, чистим та іскристим. А потім сніг перетворюється на снігові квіти – схожі на водяні лілії, які Ірма бачила на ставку в маминому саду, – з ніжними білими пелюстками, тільки серединка у них не золота, а кришталево-сліпуча, у ній міріади кольорів. І коли дивишся у серединку цієї квітки... Ірма завмирає від чогось солодко-щемкого і неймовірно сильного – це відчуття

з'являється там, де сонячне сплетіння, і воно краще за все, що Ірмі випадало відчувати...

...і їй стає невимовно легко на серці. І вона відчуває себе сильною. Такою, що якби захотіла, зараз могла би підняти однією рукою кухонний стіл. А цього навіть тато не зможе.

«Тобі зовсім не треба казати про те, що ти купана у снігу, Сталевій Дамі, бо вона нічого не зрозуміє. Точніше, зрозуміє зовсім не те, що їй треба зрозуміти, – каже мама. – Все, що треба знати Сталевій Дамі, скажу їй я».

«Добре, матусю, я не буду розповідати Сталевій Дамі про снігові квіти. Та я й не певна, що вона любить квіти... Але тепер я часто думатиму про свою снігову квітку... і про те, що я купана в снігу. Коли це було, мамо? Чому ти не розповідала мені цього раніше?»

Ірмина мама не відповідає, ніби й не чує, бо згадує ту жінку, що зайшла у їхній дім одного березневого вечора. Надворі була така заметіль, яку мало хто пам'ятав, а тим паче наприкінці березня. Ірмин тато тоді якраз повернувся з роботи дуже втомлений і одразу ліг спати, маленький Рон також заснув біля тата, міцно обійнявши його за шию. Мама годувала на кухні крихітну Ірму, і коли в кухню зайшла незнайома жінка, вона навіть не відразу це помітила. Адже коли годуєш немовля, ні на що не треба відволікатися. Мама милувалася крихітним рожевим тільцем, так приємно відчувати це тепло... І як вона плямкає...

«Гарний апетит у малої», – Іва – так звали Ірмину маму – підвела голову й врешті побачила незнайомку, що сиділа за столом навпроти і з виразною цікавістю розглядала Ірму.

А Ірма дуже пожвавилась, почувши незнайомий голос, перестала смоктати мамині груди й весело агукнула. «Хоче до мене на руки, бо знає, що їй це треба», – сказала жінка.

Іва сама незчулася, як замість того, щоб закричати або суворо спитати у жінки, хто вона така, простягнула немовля жінці, яку бачила вперше у житті і яка незрозуміло як опинилася в помешканні, адже двері вже були замкнені. Але чомусь не скрикнула і не запитала: «Хто ви така? Зараз я покличу свого чоловіка», – хоча мала намір зробити саме це.

Незнайомка взяла малу на руки і сказала так, ніби мами тут і не було: «Ой, Ірмо, як же я рада тебе бачити. Я собі уявляла тебе трошки не так, ти набагато краща. Ходімо надвір купатися, бо ж ця заметіль для тебе. Думаєш, це просто затіяти таку завірюху в кінці березня? Але бачиш, усе вдалося».

Іва не встигла навіть розтулити рота, а незнайомка уже вийшла з помешкання і спустилася сходами до вхідних дверей. Іві нічого не залишалось, як тільки вибігти за нею: «Там же така хурделиця! Дитина замерзне!»

Але незнайомка була швидка, як вихор, отож коли мама вибігла з під'їзду, жінка якраз занурювала голеньку Ірму в кучугуру снігу прямо навпроти вхідних дверей. «Боже! Вона заморозить дитину! Вона божевільна!» – мама підбігла до незнайомки, збираючись відігнати її від дитини і вихопити бідолашну Ірму з рук навіженої, але... Сніг, у якому купалась Ірма, був такий срібний, а Ірма вовтузилась у снігу так, як діти хлюпаються в теплій водичці. Їй було зовсім не холодно, про що свідчили усміхнений беззубий ротик і задоволене посопування.

Іва заспокоїлась і вже дивувалася, що сама не здогадалася викупати Ірму в снігу, і взагалі всіх дітей треба купати в снігу, якщо це їм так подобається.

«Не всіх, моя дорогенька, не всіх, – озвалась незнайомка, навіть не обертаючись. – Багато кому з цього жодної користі, самі проблеми. І ще ж треба знати, в якому снігу, і о котрій, і скільки хвилин, і як купати – чи занурювати, чи обсипати, чи розтирати, от ваша дитина сама собі хлюпається, вона знає, що їй треба. І вже її квітка проростає. І зацвіте у слушний час».

«Яка квітка? – спитала мама трохи ошелешено.

«Ох, дорогесенька Іво, я й забула, що ти ну зовсім нічогісінько не знаєш. Дещо я можу тобі сказати, але далеко не все. А тепер ходімо додому. Ірма вже накупалася, так нахлюпалась у снігу, що її квітці ніщо не пошкодить. Мене, до речі, звати Лавра».

«Дуже приємно», – пробурмотіла Ірмина мама. А що їй іще залишалось?

Лавра розчинила перед мамою двері до їхнього маленького, але затишного помешкання. Усадила її в кухні на стілець і вручила їй згорток із немовлям:

«Малій зараз корисно до мами пригортатися. А я займуся чаєм».

«Дякую, Лавро. Чай у нас у шафці біля стіни на нижній полиці».

«Мені знадобиться тільки ваш чайник і вода, а заварю я мій чай. Коли дитину викупано у снігу, то це треба відсвяткувати. Та ще й таку особливу березневу дитину. Ну, вона не одна така. Ще є двоє. Точніше, одна є. Третя ще не народилася. А коли вони зустрінуться, то станеться те, на що ми вже давно чекаємо.

Ірма чмихнула і засміялася. Лавра підійшла й обережно торкнулася пухкої щічки.

«Ач, як щоки порожевіли після купання. Гарний день був для купання, якраз їй сьогодні рівно три тижні, а завтра рівнодення. Хоча це не має особливого значення, для кожного свій день. Ось як я купала оту першу дитину, то їй був місяць. Першого квітня снігу багато не зробиш. Але на купання вистачило. Ну, а третю дитину в перші дні після народження треба буде купати. Але це вже не моя справа. Перша купає третю – так має бути.

Ірмина мама нічогісінько не розуміла і не знала, що сказати на це все, зрештою, якби й знала, то це мало допомогло б, адже від здивування у неї відняло мову. Маленька Ірма, щойно викупана у снігу, знову зголодніла і мирно смоктала мамине молоко, і виглядала найзвичайнісінько.

Урешті здатність розмовляти повернулася до Іви, і вона спитала: «А хто такі ці діти, які зустрінуться. І чого їх троє? І що тоді станеться?»

«Чай уже готовий, – сказала Лавра так, ніби не почула жодного з питань. – Скуштуй, Івонько, тобі сподобається. Від цього чаю молоко приливає до грудей, і знаєш, як діти ростуть від такого молока?»

Іва слухняно сьорбнула чаю з великого кухля, який перед нею поставила Лавра.

«Як же смачно!» – вигукнула вона і сьорбнула вдруге й утретє.

«Отож», – Лавра тим часом задоволено підкидала маленьку Ірму на руках, а Ірма радісно повискувала.

Чай мав запах молока. А смак – важко описати цей смак, який не лише збадьорює, а й окрилює. Бо ж Іві справді після кількох ковтків здавалося, що вона могла би літати, якби захотіла.

«Залишу тобі торбинку з цим чаєм. Будеш собі щодня заварювати. Раз на день. Чи вранці чи ввечері – як захочеш. Його небагато треба брати: пучку на оцей твій чайничок, тож на наступні три місяці тобі вистачить. А потім він тобі вже не буде потрібен. Молоко саме по собі матиме силу. Дитині нічого не бракуватиме».

А потім... Іва не могла нічого до пуття згадати. Лавра розповідала їй, що на Ірму чекає у житті щось важливе, якесь особливе завдання. Але яке? Цього Іва згадати не могла. Вона прокинулася уже зранку – в своєму ліжку. Її чоловік уже встав, у душі шуміла вода. На краю їхнього ліжка спав маленький Рон, якого ніхто вчора не переніс у його ліжку. Іва схопилася і підбігла до Ірминого ліжечка – усміхнена Ірма спала.

«Оце сон мені приснився. Ну й ну. І буває ж таке».

Однак на кухонному столі лежав білий мішечок. Коли Ірма його розкрила, відразу впізнала отой вчорашній запах молока. І згадала смак, після якого здається, що можеш літати.

«То виходить, це був не сон... Але до чого воно все було... І що воно все означало... Купання в снігу... снігова квітка... особливе завдання...»

«Мамо, чайник уже давно закипів. Я вже заварила чай. І свій я вже допиваю. Мамо, не лякай мене. Ти чуєш, чи ні?» – Ірма торсала Іву за плече вже трохи злякано.

Іва врешті повернулася з отих спогадів.

«Вибач, доню. Я просто замислилася».

«Ти згадувала, як купала мене в снігу?»

«Так. Тобто це не я тебе купала, а одна жінка... дуже дивна жінка... і вона мені сказала про снігову квітку. Але я нічого про це не знаю, Ірмусю, правда. І не знаю, що це за квітка. І навіщо вона тебе купала в снігу, також не

знаю. Хоча... це має бути щось особливе... Але у кожного в житті є щось особливе... Може, це для того, щоб ти любила сніг... Та ти й справді його любиш... Ти ж завжди бігала по снігу боса і ніколи не застуджувалася...»